

adbaar is. Tot als tastelijke belangrijke, het die tastelijke id en de be-geput.

erinneren, dat nog in kinder-omstrecks hun

n de bravoure, bewustzijn van individu. Er etwat te culti-geremd uit te

zij dan ineens worden overge-s, één of twee op catechisatie

„Ja, maar de r de Kerk van

roeping, maar heeft over de uldig verzuim d had omtrent e hebben hier

bitter af, hoe die zich ont gelisatie zielen gedachte pro it de heidezen een of andere oordeelen, aan it te schenken

lan de mooiste en heeft laten

chen 10 en 14 n met het oog leerstof. Gelij grond van ex-kt de geschikt het 17e jaar roeping is om vóór dien tijd an buiten moe hebben. Nu is gemiddeld niet r jaar gegeven el te kort. Een ig noodig, zoo-houwing tot da eeks het tiende

ie, dat de tijd at bezoeken ligt e levensjaar, de schien niet nog rden gezonden, is veelszins de

edt vervolgd.) J. W.

KUNST

aal.

nieuwe christe-gaarne de aan-den verscheen epraal.) eest bekend als n in de perio-„Timotheus“ be-ideene jaren bij tgenoomde blad wijlen G. Schrij- werk heeft hij b.v. in Calien-en, waarvan „De bekendste is, en „De Reformatie“

P. J. Risseeuw

hem noemt in zijn boek „Christelijke Schrijvers van dezen tijd“: „een journalist-literator“.

In het opstel, dat de heer Risseeuw in dit verband over De Ridder geeft, karakteriseert hij hem aldus:

„Een man met een ruimen blik en mild oordeel, doch in den grond een puritein — wiens leven vol was van hevige emoties, omdat zijn bijna vrouwelijke gevoeligheid — misschien beter gezegd zijn kunstenaarsziel — telkens en telkens weer gewond werd en wordt door de hardheid, de verscheurdheid van het leven. Een man, die niet door het leven is verhard... doch immer is gebleven, die hij was, met een ziel als een gevoelige plaat, door wien dagelijks heel het leven, soms filmachtig-snel, doch altijd hevig reëel, heen gaat en er zichtbare sporen nalaat. Een man, wiens leven en denken schier altijd is bewogen door de ontzaglijke vraag naar den zin van ons leven, wiens dagen en nachten worden geteisterd door „een angstig zoeken, dat ik toch mag weten Uw heil'gen wil, maar Gij onthult dien niet“. Een man, die kan hijgen naar rust — rust in Christus — en wiens woelende, rond-cirkelende gedachten een concreet punt behoeven. Met allen voor wie het, wat de geloofs-zekerheid betreft, om „alles of niets“ gaat, met allen, wier leven staat in het teken der subjectiviteit, heeft deze zoeker gemeen, de schuchterheid van het zich toeëigenen der objectieve waarheid, die is, ondanks den nacht der zelfverlorenheid, waarin zij soms meenen onder te zullen gaan...“

Met deze beide gegevens, dat De Ridder is journalist-literator en wie hij is als mensch, komen we een heel eind verder, als we over zijn nieuwen roman „Zegepraal“ moeten oordeelen. Ze verklaren óók den geest en den toon van „Gods offers“, het vorige boek, maar zijn in bijzondere mate de elementen van dezen nieuwsten roman.

Wat het eerste betreft, den journalist herkennen we in de omgeving, in welke het boek brengt: die van het dagbladbedrijf en de uitgeverij. De hoofdpersoon is werkzaam op de correctiekamer van een dagblad en wat dit inhoudt wordt duidelijk uit alles wat het verhaal dienaangaande vertelt, hetzij tusschen de regels door, hetzij als factor in het gebeuren. 't Is evident, dat hier iemand aan 't woord is, die van nabij deze verhoudingen kent.

Het tweede verstaan we bij een analyseeren van het verhaal zelf.

In korte trekken komt het hierop neer. Van Dongen, een reeds oude man, is corrector bij het dagblad „De Wereld“. Hij heeft het er zwaar, want niet slechts is zijn psychische kracht gering, is hij nerveus, tobberig en moe, maar hij kan het werk ook eigenlijk niet meer aan en de directeur van het bedrijf is een bruto, die bij geringe oorzaak met scheldwoorden en beleedigingen uitvalt. Maar Van Dongen moet in het pijnlijk knellende gareel blijven voortgaan, want hij heeft te zorgen voor zijn vrouw en voor een ziekelijk kleinkind. En in die zorg leeft ook weer zijn liefde, die hem kracht geeft. Want het stumperdje is het kind van zijn in argeeloosheid verleide dochter, die na haar val is verkwaad en gestorven. En dan is er naast deze door ontferming bewogen liefde als de bron van zijn kracht: zijn geloof in Gods Vader-zorg. 't Is hem wel vaak donker in de ziel, als hij moe en afgetoed thuiskomt, als hij 's nachts niet slapen kan en overdag wordt voortgejakkerd, maar, al is het dan vaak na een zware worsteling, hij her-vindt toch altijd weer zijn gemoedsrust, omdat hij steeds met beschaamdheid ervaart, hoe God voor hem zorgt en zijn leven leidt.

Eigenlijk is dit de hoofdzaak van het boek: de ontleding van het zieleleven van dezen in het maatschappelijke onbeteekenden mensch, met de uitkomst, duidelijk voor iederen lezer, dat deze kleine en geringe in het aardsche, een groote en rijke is in het koninkrijk der hemelen, een die zelf overwint en anderen tot de zegepraal voert.

Die anderen zijn z'n directe chef, de leider van de correctiekamer Sluifers, en zijn nieuwe patroon Oltman, bij wien hij door bemiddeling van den eerste wordt aangenomen, als hij aan „De Wereld“ als onbruikbaar is ontslagen.

We volgen in het verhaal de ontwikkeling van deze zegepraal: bij Sluifers, die eerst uit medelijden, straks uit verholen bewondering voor de geloofskracht en het geloofsvertrouwen van den oude, hem de hand boven 't hoofd houdt en hem voorthelpt en die ten slotte tot zelfbezinning komt als hij ziet, welk een rijkdom en rust er ligt in het alle dingen stellen in Gods hand. En bij Oltman, als deze zijn zoon heeft verloren en tegenover de leegheid van alle goed gemeende condoleanties den troost geniet van het eenvoudige, maar door zieleervaring gedragen woord, dat Van Dongen hem schrijft. De zegepraal in dit laatste geval is niet een geestelijke winst voor Oltman zelf, maar een gebodaverhooring voor Van Dongen, want ze brengt den patroon er toe, den ouden en al sinds weken zieken knecht te pensioeneeren (ofschoon hij slechts heel kort bij hem in dienst is geweest) en, wat nog grooter weldaad voor dezen is, de toezegging te doen, dat hij voor een blijvende verzorging van het zieke kind maatregelen zal treffen. Dat was onder en door alles steeds Van Dongens

zware zorg geweest: wat er worden moest van het kind, als hij niet meer verdiende en straks er niet meer zou zijn! En langs een ongedachten weg neemt God die zorg van hem af om er een volkomen vervulling voor in de plaats te schenken.

Ziet men nu dit verhaal in het licht van de boven geciteerde karakteristiek, dan blijkt de beteekenis ervan. Inderdaad bewijst het bewogenheid over de hardheid van het leven, gevoeligheid voor het leed van anderen. Van Dongen, in zijn moeiten en bezwaren is de in gestalte gebrachte vraag naar het mogen verstaan van Gods wil. Diens heele leven is een hijgen naar rust, en zijn woelende en rondcirkelende gedachten, cirkelend altijd om dat ééne: hoe het gaan moet met het kind, behoeven het concrete punt van het zich verzekerd weten. Bij hem is er de schuchterheid van het zich toeëigenen en daardoor vaak de nacht der zelfverlorenheid, waarin hij meent te zullen ondergaan.

Met andere woorden: in dit boek heeft de Auteur zijn eigen zielsgesteldheid geobjectiveerd. Hij heeft het geschreven uit eigen geestelijke ervaring; eigen vragen, eigen worsteling, eigen zorg heeft hij er in tot uiting gebracht. En dan is de beteekenis deze, dat hij de oplossing van al die moeilijkheden en zorgen geeft in de tekening van het kinderlijk vertrouwen en het verzekerde geloof van zijn hoofdfiguur. Hij stelt dus scherp de levensvragen, maar wijst even scherp den weg naar een volkomen, rijke, zekere beantwoording; hij beeldt uit de levenszorgen, maar doet zien dat ze alle liggen „in de holte van Gods hand“. Daarin ligt de waardij van dit boek als christelijk boek. Het is als de toonzetting van het Schriftwoord, dat in het eerste hoofdstuk wordt aangehaald: „Wentel uwen weg op den Heere en vertrouw op Hem, Hij zal het maken“.

Nu is deze stof niet nieuw en ook het verhaal, zooals het hier gecomponeerd is, niet een trouwaille.

Verschillende elementen zijn bestanddeelen van het ouderwetsche christelijke verhaal: de brute patroon, de spottende en geloofs-vijandige afdeeling-schef (bij Oltman), de weldoener, die uit hoofde van verre herinneringen eerbied heeft voor geloofs-overtuiging — ze waren in het stichtelijk verhaal van voor zestig, zeventig jaar de onmisbare compa-ranten. Ook is het weergegeven van een proekfrag-ment iets van het oude recept en de uitredding als de nood op 't hoogst is, een haast cliché-ge-worden wending. Een boek naar modernen stijl is het niet, ook niet in zijn uiterlijk.

Maar het wezenlijke ervan is wat de kern van den christelijken roman behoort te zijn; de hoofd-zaak: de ontleding van het geloofsleven en ziele-gebeuren van den ouden man is zuiver en goed, spreekt krachtig en overtuigend tot den lezer; de stijl is welverzorgd en past bij de stof.

Zulke verdiensten geven recht op erkenning. Het boek is niet een phase in de ontwikkeling der christelijke kunst, zooals dat van „Konings-kinderen“ kan worden gezegd; maar het kan voor den lezer wel, en heel goed, beteekenen een phase in de ontwikkeling van het geestelijk leven. En dat maakt het een aanbeveling waard.

C. T.

¹⁾ Uitgevers-Maatschappij C. Misset N.V., Doetinchem.
²⁾ Over dit boek, uitgave van N.V. Uitg. Mij. J. H. Kok, Kampen, hoop ik eerlang een afzonderlijk artikel te schrijven.

GEESTELIJKE ADVIEZEN

Krijg-list.

I.

Van het een is het ander gekomen. Een vraag over Samuels houding — naar Gods gebod — bij zijn tocht naar Bethlehem voor Davids zalving, lokte eenige vragen uit over enkele schijnbare en door de Schrift niet gebrandmerkte gevallen van noodleugen.

En die schijnbare gevallen van noodleugen gaven weer aanleiding tot een vraag over de krijgslust.

Ik wil me over dezen gang van zaken niet al te erg beklagen, en ontstemmen tegen m'n vragers doet hij me heelemaal niet. Maar er bijzonder mee ingenomen kan ik toch ook niet zijn.

Het lijkt er soms wel wat op, alsof men maar vragen gaat over alles wat zoo eens in de gedach-ten komt of van buiten af aanwaait, en geschikt deeg lijkt om er een vraag voor „De Reformatie“ uit te kneden. Maar ik mag er zeker wel even aan herinneren, dat dat niet de bedoeling is van deze rubriek. Dat ze zelfs niet bedoelt elke billijke en lofw aardige weetgierigheid aangaande allerlei op-zichzelf belangrijke dingen te bevredigen, of — ook dat werd me meermalen gevraagd — jongelui, die opstel of inleiding over een of ander onderwerp moeten maken, te ontheffen van de moeite, zelf de gegevens op te sporen die ze daarvoor noodig hebben.

De titel van deze rubriek — waarmee ik zelf overigens maar heel matig ingenomen ben — „gees-telijke adviezen“ — geeft duidelijk te verstaan

— en dat leek me altoos toegeeflijkheid te pleiten voor 't woord — dat ze niet bedoelt antwoord te geven op allerlei belangrijke vragen die men in het afgetrokkene kan doen, maar dat ze wel pogen te dienen met raad en hulp — die dan doorgaans wel bestaan zal in het ontsteken van licht — in praktische moeilijkheden, in moeilijkheden van geestelijken of zedelijken aard, die het leven voor de voeten lei. Onze lezers willen daarmee zeker wel rekening houden?

Overigens behoeven de vragers, die ik thans bezig ben te woord te staan, zich deze waarschuwing niet al te erg aan te trekken. Ik begriep heel goed, hoe het antwoord op de ééne vraag de andere vraag uitlokken kan. En ik reken het niemand als een misdaad aan, dat hij eens bij me aanklopt óók zon-der dat de nood daartoe bepaald dringt.

Doch — we zouden het hebben over de krijgs-list.

Is het aanwenden van krijgslust in den oorlog geoorloofd? En zoo ja, hoe is dat dan te rijmen met het negende gebod van de Wet Gods, waarin de Heere zoo nadrukkelijk alle misleiding van den naaste verbiedt? vraagt een onzer lezers.

Een andere vrager stelt den eisch van gebod 9 nog scherper door te zeggen, dat het verbiedt niet alleen elk woord dat met de waarheid in strijd is, maar ook iedere houding en elk gebaar, die niet in overeenstemming zijn met ons innerlijk bestaan en bedoelen, om het even of ze, al of niet de strekking hebben, anderen, in hun voordeel of tot hun schade, een onjuisten indruk te geven van onze gedachten en bedoelingen. Zóó althans meen ik zijn toelichting te mogen samenvatten.

Laat ik nu mogen beginnen met deze laatste opvatting van het negende gebod al dadelijk af te wijzen. Zulke krasse logische deducties uit een gebod van Gods Wet, en zulke absolute uitspraken doen het wel mooi, en zijn vooral onder ons, gere-formeerden, nog al in trek, maar we moeten daar toch heel voorzichtig mee zijn.

We zouden er b.v. ten opzichte van het vierde gebod, zooals het eens tusschen onzen Heere Jezus Christus en de Farizeën en Schriftgeleerden in dispuut was, mee aan den verkeerden kant komen te staan.

Zoo iets zou ons ook bij gebod 9 kunnen over-komen.

Het is volstrekt niet waar, dat door gebod 9 verboden wordt elk gebaar of elke gedraging die niet overeenkomt met ons eigenlijk denken en be-doelen en daardoor misleidend werkt. Heel erg mis-leidend is b.v. voor den vogel wel het lekkere hapje in den strik, en voor den visch het aas aan den verraderlijken haak.

Toch zal ook de meest consciëntieuze vogel-vanger of hengelaar zich nooit schuldig gevoelen tegenover het negende gebod.

Natuurlijk niet. Want in gebod 9 regelt de wil Gods niet onze verhouding tot de redeloze schep-selen, maar die tot onze medemenschen: „Tegen uwen naaste“.

Doch zelfs binnen den kring onzer verhoudingen tot den naaste, is bovengenoemde toespitsing van het negende gebod nog veel te kras.

Niemand zal toch in naam van dit gebod onze kinderen verbieden „blinde-mannetje“ te spelen of welk ander spel ook, waarbij ze in een rol op-treden en door allerlei gebaar en gedraging elkan-der pogen beet te nemen. Jezus zelf heeft van zulk spelen gesproken als van iets, dat bij de kinderen behoort.

Ja, zal men zeggen, maar dat is ook spel! Goed, doch daaruit blijkt dan toch in tweede in-stantie, dat de absolute opvatting van gebod 9 van daar straks niet opgaat. Dat er, bij de omschrij-ving van zijn bedoeling, velerlei beperkingen en condities in aanmerking moeten genomen.

Zelfs met déze zijn we er nog niet. Want ook buiten spel kan zelfs in hoogst-ernstige omstandig-heden, een gedraging die een onjuisten indruk geeft van onze bedoeling, zonder eenige zonde zijn.

Ik denk hier b.v. aan Jezus' houding tegenover de Kananeesche, als was Hij onwillig haar te hel-pen, en aan Zijn gedraging tegenover de Jongeren van Emmaus, als was Hij van plan Zijn wandeling voort te zetten.

V.

F.

(Slot volgt.)

HET BOEK VAN DE WEEK

Prof. H. Henry Meeter, Th. D., The Fun-damental Principles of Calvinism, Grand Rapids, Mich., Wm. B. Eerdmans Publishing Co. (Calvin Faculty Series no. 1).

Wij Gereformeerden, kunnen niet klagen, dat er den laatsten tijd aan het Calvinisme te weinig aandacht is besteed. Integendeel, boek na boek, brochure na brochure verschoont, waarin — zooal niet het geheel aan het Calvinisme is gewijd — aan de bespreking van het Calvinisme een breede plaats is ingeruimd.

Natuurlijk heeft dat zijn redenen. Maar als men mij vraagt, welke, dan moet ik het antwoord schul-